

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Авраменко В. Українські національні танки, музика і стрій/В. Авраменко. – Голівуд – Нью-Йорк – Вінніпег – Київ – Львів, 1947. – 80 с.
2. Бондаренко Л. Методика хореографической работы в школе и внешкольных заведениях. – К.: Муз. Украина, 1985. – 160 с.
3. В веселом хороводе автор/составитель: Науменко Т.И. и др. Издательство: К.: Муз. Украина, 1987. – 72 с.
4. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. – 5-те вид., доп. – К.: Муз. Україна, 1990. – 150 с.
5. Вірський П.П. Українські народні танці / За ред. А.І. Гуменюка і П.П. Вірського. - 1969. - 615 с.
6. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. – Київ: Академія наук Української РСР, 1962. – 360 с.
7. Кокуленко Б.Г. Фольклорні традиції в народно-сценічному танцювальному мистецтві Кіровоградщини: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 «Теорія й історія культури» / Борис Григорович Кокуленко; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ, 2010. – 20 с.
8. Тараканова А. П. Система хореографічного виховання у школах і позашкільних закладах: Навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 284 с.
9. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: [підручник] / Володимир Черкасов. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.
10. Шевчук А. Дитяча хореографія. – К.: Академвидав, 2016. – 288 с.
11. Шевчук А. С. Вплив українських музично-хореографічних традицій на музично-руховий розвиток старших дошкільників: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Антоніна Семенівна Шевчук; Київ. міжрегіон. ін-т удоскон. вчителів ім. Бориса Грінченка. – К., 2002. – 252 с.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Avramenko V. Ukrainski natsionalni tanky, muzyka i striy. – Holivud – Nyu-York – Vynnipiper – Kiev – Lviv, 1947. – 80 s.
2. Bondarenko L. Metodika koreograficheskoy raboty v shkole I vneshkol'ny'x zavedeniyah. Kiev, Muzy'kal'nayz Ukraina, 1985. – 160 s.

3. V vesyolom xorovode Naymenko T.I. i drugie. Kiev: Muzy'kal'nay Ukraina, 1987. – 72 s.
4. Verkhovynets V.M. Teoriya ukrainskoho narodnoho tantsiu. Kyiv, Muzy'chna Ukraina, 1990, 150 s.
5. Virskiy P.P. Ukrainski narodni tantsi/Za redakrsiieiu A.I. Humeniuka i P.P. Virskoho. – 1969. – 615 s.
6. Humeniuk A. Narodne khoreografichne mystetsvo Ukrainy. – Kiev: Arademiia nauk Ukrainskoyi RSR, 1962. – 360 s.
7. Kokulenko B.G. Folklorni tradytsii v narodno-stsenichnomu tantsyvalnomu mystetstvi Kirovogradshchyny: avto-ref. dys. ... kand. Mystetstvovznavstva: 26.00.01 «Teoriya y istoriia kulturey» / B.G. Kokylenko; Kiev. nats. un-t kulturey I mystetstv. – Kiev, 2010. – 20 s.
8. Tarakanova A.P. Systema khoreografichnoho vykhovannia u shkolakh i pozashkil'nykh zakladakh. Navchal'no-metodychnyi posibnyk. Kyiv, IZMN, 1996. – 284 s.
9. Cherkasov V.F. Teoriia I metodika muzychnoi osvity: [pidruchnyk] / Volodymyr Cherkasov – Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychemkf, 2014. – 528 s.
10. Shevchuk A. Dytyacha khoreografiia. – Kiev.: Akademvydav, 2016. – 252 s.
11. Shevchuk A.S. Vplyv ukrainskykh muzychno-khoreografichnykh tradytsiy na muzychno-rukhovyy rozvytok starshykh doshkilnykiv: dyc. ... kand. ped. nauk: 13.00.08 / Antonina Semenivna Shevchuk; Kiev. vizhregion. in-t udoskon. vchytetikv im. Borysa Grinchenka. – Kiev, 2002. – 288 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Мурована Ірина Володимирівна — пошукувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, керівник народного художнього колективу ансамблю сучасного танцю «Час Пік» Комунального позашкільного навчального закладу «Кіровоградський обласний центр дитячої та юнацької творчості».

Наукові інтереси: становлення і розвиток хореографічної освіти Кіровоградщини.

УДК 37.014

ПОЛІТИКА ВЕСТЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ АБО ЗНОВУ ПРО ГЛОБАЛІЗАЦІЮ

Євген НЕЛІН (Умань)

Постановка проблеми. Формування нової освітньої політики України, спрямованої на інтеграцію в європейській освітній простір, поневолі змушує безпосередніх учасників даного процесу (державу, підприємства, батьків та ін.) дотримуватись певних правил. Систематичні зменшення витрат державного бюджету та реформування освітньої сфери відповідно до вимог часу, а також стрімкий розвиток приватного сектору освіти, спонукає основних замовників до впливу та особистого контролю за навчально-виховним процесом. Разом з тим, сьогодні спостерігається тенденція до запозичення та втілення в життя успішного досвіду країн Європи з реформування сфери освіти в умовах економічної кризи. Явище останнього можна порівняти з міфом «карго-культу», який полягає у схильності до імітаційної педагогіки, запозиченні формальних атрибутів та

прагненні до педагогічного гламуру [2]. Отже, сьогодні для України залишається відкритою проблема актуальності штучного насадження ефективного зарубіжного досвіду на шкоду розвитку етнопедагогіки та власної автентичної системи освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема освітньої політики в глобальному суспільстві неодноразово була предметом дослідження українських (В. Андрущенко, В. Євтух, О. Згуровський, І. Іванюк, В. Кремінь, В. Огнев'юк та ін.) та зарубіжних (І. Абдуллаєв, Т. Богатирьова, А. Галоян, В. Іноземцев, К. Калініна, М. Квієк, В. Сакович та ін.) вчених. Одночасно, велика кількість праць українських компаративістів несе рекомендаційний характер в галузі модернізації освітнього процесу в Україні через впровадження іноземних здобутків.

Метою статті є розкриття змісту та суті феномену вестернізації в Україні в умовах динамічно змінюваного світу. Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань: а) з'ясувати особливості феноменів антиглобалізації і глобалізації; б) окреслити перспективи сучасної освітньої політики уряду України;

Для досягнення поставленої мети і розв'язання визначених завдань використовується комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: *загальнонаукових-теоретичних* – аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення, що дало змогу вивчити праці українських вчених і з'ясувати особливості феноменів глобалізації та антиглобалізації; *конкретно-наукові* – метод термінологічного аналізу, що забезпечив розкриття сутності досліджуваних педагогічних понять; *порівняльно-зіставний*, що допоміг виявити особливості освітніх систем в різних країнах Європи; *метод наукової екстраполяції*, що дав змогу спрогнозувати перспективи розвитку освітньої політики України в умовах кризи і динамічно змінюваного світу.

Виклад основного матеріалу. Стихийний розвиток суспільства, яке визначається різними дослідниками як постіндустріальне, глобальне, інформаційне, явив світу нову систему правління. Якщо найефективнішою формою суспільного устрою, яка задовольняє найбільш глибокі потреби населення, Й. Гегель вважав ліберальну державу, а К. Маркс комуністичне суспільство, то Ф. Фукуяма визначає ліберальну демократію ХХІ століття як «кінцевий пункт ідеологічної еволюції людства» і «кінцеву форму правління в суспільстві» [7, с. 7], яким рухає «боротьба за визнання». Система освіти в такому суспільстві характеризується зменшенням впливу держави на навчальні заклади всіх типів, популяризацією приватного сектору та зростанням ролі громади та батьків в управлінні навчальними закладами. Прикладом останнього може слугувати створена в Мілані (Італія) Європейська Асоціація Батьків (1985), яка на сьогодні нараховує понад 150 млн. опікунів по всій Європі.

У цьому аспекті наша увага прикута до нової редакції Закону України «Про освіту», відповідно до якої має зрости вплив батьків на школу. Аналізуючи досвід Італії щодо залучення батьків до навчально-виховного процесу, можемо побачити, що історично школи країни стали автономними в унісон з університетами, які отримали фінансову самостійність в рамках розвитку Болонського процесу і ЄПВО. Відповідно до отриманої автономії в 1996 р., робота італійської школи направлялась переважно на підтримку академічних свобод та культурний плюралізм. Співпраця родини зі школою в Італії реалізовується сьогодні через вплив батьківського комітету як на вдосконалення матеріально-

технічної бази, так і в питанні найму вчителів за контрактом, по завершенню якого усіма сторонами (директор – вчитель – батьки як представники дітей) приймається рішення про продовження роботи. У перспективі, дана проблема постане і в українському суспільстві через євроінтеграційний вектор розвитку освітньої політики країни, зростаючу демографічну кризу та пошквдження міграційних процесів на планеті, однак наскільки необхідним для України стане запозичення досвіду інших країн, які мають власну історію освіти?

Найбільш популярною темою ХХІ ст., яка піднімає питання впливу, інвестиційних надходжень, формування всесвітнього інформаційного простору та масштабів росту міжнародної торгівлі є феномен глобалізації, що набув поширення у 1980-х рр. Не зважаючи на велику кількість концепцій розвитку глобалізації, більшість вчених сходяться в думках воєдино, коли мова заходить про спонтанність та масовість даного явища. Однак в нашому дослідженні акцентуємо на концепції «глобалізації як вестернізації», яка на рівні масової свідомості міцно пов'язана з популярними торговими марками та логотипами компаній [1, с. 91]. Вестернізація як тенденція глобального поширення культури, світогляду, способу життя, політичних поглядів та цінностей країн заходу, представлена в образі активного «центру» світу, від якого залежить життя «не західної» периферії. На відміну від глобалізації, вестернізація не веде до формування «мережевого» суспільства, не стверджує рівності й братерства, а створює світ, керований з єдиного центру на основі єдиних принципів [4, с. 194]. У порівнянні із західним типом культури, що характеризується індивідуалізмом та лібералізмом, у країнах сходу переважає ірраціональна колективістська модель, яка за пріоритет ставить перевагу обов'язків над правами людей та успіх нації в цілому, а не її локальних об'єднань.

Виходячи з географічного та геополітичного положення України, можемо стверджувати про однаково сильний вплив західної та східної моделей на нашу державу з тенденцією до поширення ідеї європеїзації як складової вестернізації, що передбачає інтеграцію суспільства у єдине політичне та культурне середовище Європи. Якщо вестернізація пропагує переважно культуру та спосіб життя США, то ідея європеїзації поширюється в Україні на прикладі становлення громадянського суспільства та інтеграції до ЄС країн Балтії та Вишеградської групи, а в сфері освіти культивується фінська модель з повною лібералізацією навчально-виховного процесу, відсутністю обов'язкової атестації вчителів та перевірки знань учнів.

У дисертаційній роботі Л. Ляшенко «Реформування професійної освіти у Фінляндії в умовах глобалізаційних процесів» (2003), зазначено, що система освіти сучасної Фінляндії є результатом трьохсотрічної еволюції під впливом екстремальних фізико-географічних і складних культурно-політичних умов [5, с. 160]. Однак, наскільки ефективно щодо України можна застосувати складність ФГП Фінляндії, навіть з огляду на вихід обох держав до морів, наявність гірських систем та спільний кордон з РФ як в ЕГП, так і ПГП, якщо тривалість українських освітніх реформ сягає декількох років і має тенденцію до змін через коливання в політичній сфері країни з часу набуття незалежності.

Протягом останніх років, Україна намагається створити модель суспільства, яка б відповідала новим соціально-політичним умовам існування нашої держави. Однак, намагаючись сліпо наслідувати захід, ми створили місцевий капіталізм, в якому відродилися найбільш давні прошарки свідомості в поєднанні з культом вестернізації. Таким чином, ми отримали суспільство, яке, як криве дзеркало, відображає західну систему цінностей, не адаптовану до існуючих українських традицій, та загрожує в перспективі поширитись на сферу освіти. Як результат, в суспільній свідомості сформувалась своєрідна форма капіталізму з усіма його наслідками, що спекулює всезростаючою свободою та матеріальним розквітом, а звичка до стандартизації та універсалізму впровадження світового досвіду стала міфом плану успішного розвитку освіти та культури України. Як приклад міфу можна навести «Лист майбутньому міністру освіти» часів революції гідності, де студентами прописувалась вимога оприлюднення кожним університетом кошторису та наявної матеріально-технічної бази вишу, однак на сьогодні дана вимога реалізована одиницями вшз України (наприклад, Київським Університетом імені Бориса Грінченка), хоча є прописаною у ст. 29 нової редакції проекту Закону України «Про освіту».

Феномен глобалізації ставить перед Україною також питання вибору системи подальшого розвитку держави в умовах динамічно змінюваного світу. Підтримка процесів глобалізації направлятиме Україну шляхом розвитку країн Вишеградської групи, свідомі ізоляція нагадуватиме політико-економічне положення Білорусі, а кардинальна відмова від вступу до великого інтернаціонального суспільства змусить примкнути до альтернативної антиглобалістичної ініціативи в особі Росії, яка підтримуватиме власні національні цінності та освітні ідеали.

Досліджуючи феномен глобалізації, ми зустріли проблему у вивченні її альтернативної

форми, якою є концепція антиглобалізації. За ходом історії, антиглобалістичний рух став спадкоємцем «нових соціальних рухів» 1970–1980-х рр., до яких відносили об'єднання пацифістів, екологів, борців за права меншин та ін. Однак, широкого вжитку поняття антиглобалізму набуло наприкінці ХХ ст., після протестів у Сіетлі (США) щодо проведення саміту країн проекту G-8. Зазвичай, антиглобалістський рух має на меті привертання уваги широких мас до всесвітніх проблем (війн, екології тощо), щоправда більшість акцій має анархічну або революційну спрямованість і за своєю природою вже закладає порушення громадянського спокою і рідше коли можна зустріти мирні акції на кшталт збору підписів. В антиглобалістському русі, безперечно, не можна не помітити лівосоціалістичної і навіть комуністичної складових. Однак, пов'язувати це явище лише з цими політичними напрямками було б некоректно [6, с. 137]. Характерні ознаки і особливості антиглобалізму можна розглядати і в національному аспекті. В російській історіографії зроблено акцент на значенні антиглобалізму для Росії та можливі ризики глобалізації, тоді як в українських та західних джерелах аналізуються загальні тенденції еволюції даного руху [3, с. 4]. Антиглобалістичний рух сьогодні протиставляє сучасному інформаційному суспільству власні організації – пацифістів, екологів, профспілки, науково-дослідні групи, політичні партії, альтернативні ЗМІ тощо, з метою створення світоглядної альтернативи розвитку суспільства.

Який би варіант не було обрано, глобальна вестернізація у формі європеїзація, ізоляція або антиглобалістичний рух, подальша робота українського уряду в сфері освітньої політики має бути спрямована на збереження національного освітнього і культурного досвіду. В Україні, як і в інших країнах Європи, пріоритетним завданням має бути збереження регіональних культурних осередків від асиміляційних впливів. Водночас, культурна інтервенція з боку супердержав Заходу і Сходу, що нерідко призводить до виникнення міжкультурних та міжконфесійних конфліктів, не має призвести до занепаду національного надбання, враховуючи масштаби поширення полікультурної освіти та демографічну кризу на старому континенті.

У прогностичній статті «Досконале майбутнє: на що університети будуть схожі в 2030?» [8] визначається перспектива розвитку вищої освіти в умовах інформаційного суспільства. За прогнозами британських вчених, через 15 років на планеті більше обов'язків буде покладено на комп'ютерні машини, які виконуватимуть майже все, що сьогодні покладається на людей, однак педагогічний маятник знову сконцентрується на лекції, як

базовій формі проведення занять у вищій школі. На лекцію покладатиметься не лише роз'яснювальна роль та систематизація вивченого, а й розвиток у студентів здатності до аналітичного мислення. З часом зникне поняття окремих кампусів, а двосеместрова система зміниться цілорічним навчанням. Як результат, на зміну освіті, яка ставила за мету формування високопрофесійного фахівця, прийде універсальна освіта, яка оцінюватиме більш широкий ряд характеристик і розвиватиме в студентах уміння швидко змінювати спеціальність на затребувану.

Висновки. Отже, вступ України до Болонського Процесу та адаптація вищої школи до нових вимог, потребує сьогодні від науковців розробки необхідного теоретико-методологічного і технологічного забезпечення глобального університету третього тисячоліття. Дана ситуація ставить перед керівними кадрами країни завдання із удосконалення механізмів державного управління системою вищої освіти в світлі наступності й співпраці як із загальноосвітніми навчальними закладами, так і з ринком праці. Соціально-економічний розвиток та інтеграція України до ЄПВО поневолі потребує адаптації навчальних програм та курсів з підготовки педагогічних кадрів. Тому в даних умовах неабияку роль набуває підготовка фахівців педагогічної галузі через їхню багатофункціональність в умовах динамічно змінюваного світу. Нові вимоги до рівня підготовки вчителів детермінують необхідність проведення порівняльно-педагогічного аналізу, з метою дослідження освітньої політики різних держав, запозичення позитивних і уникнення негативних ознак від вже втілених освітніх реформ. Разом з тим, багатонаціональна Україна, модернізуючи вищу педагогічну освіту, має зберегти свою самобутність і не загубити власну педагогічну спадщину через сліпе впровадження успішного досвіду інших країн, зростаючі процеси глобалізації і навіювану «Вестернізацію». Тому перспективним для освітньої політики України вважаємо розвиток етнопедагогіки та адаптацію до сучасного суспільства традиційних українських виховних систем (наприклад козацького виховання).

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Галоян А. С. Вестернізація или альтернативные пути развития глобализации? / А. С. Галоян // Общество. Среда. Развитие. – 2013. – № 4 (29). – С. 90–94
2. Громовий В. «Карго-культ» в українській освіті / В. Громовий // Osvita.ua [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://news/blogs/49420/>
3. Калинина Е. А. Современный британский антиглобализм (конец XX – начало XXI веков): Автореф. дис. ... канд. ист. наук: 07.00.03 / МГУ имени М.В.Ломоносова. – М., 2010. – 30 с.
4. Лубська В. В. До питання взаємозв'язку понять «глобалізація» та «вестернізація» / В. В. Лубська // Проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 5. – С. 193–207.
5. Ляшенко Л. М. Реформування професійної освіти у Фінляндії в умовах глобалізаційних процесів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ляшенко Лариса Миколаївна. – К., 2003. – 176 с.
6. Сакович В. Антиглобализм: стан і перспективи / В. Сакович // Політ. менеджмент. – 2005. – № 1. – С. 137–142.
7. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. – М.: ООО «Издательство АСТ: ЗАО НПП «Ермак», 2004. – 588 с.
8. Future perfect: what will universities look like in 2030? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.timeshighereducation.com/features/what-will-universities-look-like-in-2030-future-perfect>

BIBLIOGRAFIYA

1. Galojan A. S. Vesternizacija ili al'ternativnye puti razvitiya globalizacii? / A. S. Galojan // Obshhestvo. Sreda. Razvitie. (russk.) – 2013. – # 4 (29). – S. 90-94. (in Russian).
2. Hromovyi V. «Karho-kult» v ukrainskyi osviti / V. Hromovyi // Osvita.ua [Electronic resource]. – Available from: <http://osvita.ua/news/blogs/49420/> (in Ukrainian).
3. Kalinina E. A. Sovremenniy britanskij antiglobalizm (konec XX – nachalo XXI vekov): avtoref. dis... kand. ist. nauk: 07.00.03 / MGU imeni M. V. Lomonosova. – M., 2010. – 30 s. (in Russian).
4. Lubska V. V. Do pytannia vzaemozviazku poniat «hlobalizaciia» ta «vesternizaciia» / V. V. Lubska // Problemy mizhnarodnyh vidnosyn. – 2012. – Vyp. 5. – S. 193-207 (in Ukrainian).
5. Ljashenko L. M. Reformuvannia profesiinoi osvity u Finliandii v umovah hlobalizaciinyh procesiv: avtoref. dis... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Liashenko Larysa Mykolaivna. – K., 2003. – 176 s. (in Ukrainian).
6. Sakovych V. Antyhlobalizm: stan i perspektyvy / V. Sakovych // Polit. menedzhment. – 2005. – № 1. – S. 137-142. (in Ukrainian).
7. Fukujama F. Konec istorii i poslednii chelovek. – M.: ООО «Izdatelstvo AST: ZAO NPP «Ermak», 2004. – 588 p. (in Russian).
8. Future perfect: what will universities look like in 2030? [Electronic resource]. – Available from: <https://www.timeshighereducation.com/features/what-will-universities-look-like-in-2030-future-perfect> (in English).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Нелін Євген Володимирович – здобувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: порівняльна педагогіка, антипедагогіка.